

EXCURSIÓ

A

SANT SEBASTIÀ DELS GORCHS.

25 FEBRER 1883.

Sortirem de Barcelona los excursionistas, que éram los senyors Auléstia, Calvet, Cardona, Casades, Doria (Pere), Faura, Massó y l' infrascrit, en lo tren de las 6 h. 5 m. del matí per la línea de Tarragona y després de 50 k. de ferro-carril, de qual camí s' omiteix la descripció per haver ja estat feta en anteriors excursions, arribárem á La Granada á las 8 h. 30. Eixa població situada en lo Panadés, que dista com la llargaria d' un tret de fusell de la estació del camí de ferro, es petita y presenta un aspecte relativament modern. Algunas de sas casas aparentan esser dels sigles xvii y xviii y la Iglesia no ofereix en lo exterior res de notable, semblant també de construcció moderna. Encara que se 'ns digué que existían en dita població algunas ruinas d' un castell ó fortificació antichs, anomenadas pels habitants *Castell de Moros*, com l' ob-

jecte principal de la excursió era 'l visitar los monuments de S. Sebastiá dels Gorchs, no 's cregué oportú pararse á La Granada, consignant empero la rahó que se 'ns doná de la *existencia de dit castell enrunat pera que puga esser objecte d' altrás investigacions.*

Ja sortits de La Granada, prenguérem lo camí vehinal que vá de dit poble al de S. Sebastiá dels Gorchs y que atravessa lo ferro-carril, que en aquell punt forma un petit túnel, y tal camí 's divideix en tres, passat lo camí de ferro, y trencàrem pel de la esquerra que 's forca també als pochs metres, de quals dos camins prenguérem lo de la dreta.

Quelcom bonich trovárem eix camí, que mes ho haguera estat en qualsevol altra estació del any en que 's mostrarian reverdidas las vinyas que atravessa en molta extensió. A la esquerra teniam lo Montserrat que, mirat desde aquest costat del Panadés, se mostra ab tota sa gegantina llargaria, y mes enllá una restellera de montanyas nevadas com pera fer de march á las extensas planuras de ceps que, ja podats y sense llurs sarments, sembla que s' hajan creuhat de brassos esperant tranquilament la vinguda de la primavera. Atravessárem apres un petit clap de pinetons y alzinass, no sens deplorar las destruccions de boscos, que fan que siga una maravella trovar mitja dotzena de pins plegats en moltas comarcas de nostra hermosa terra, y després d' un revolt que fá 'l camí á la dreta, arribárem á S. Sebastiá dels Gorchs. En recorrer la distància que hi ha entre la Granada y S. Sebastiá estiguérem cosa de tres quarts d' hora.

Lo poble de S. Sebastiá dels Gorchs sols conta setze cases y no oferiria res de notable als ulls del visitant si no

fos lo convent benedictí que mes ó menys enrunat se conserva encare y que es prou pera fer al poble molt digne d'esser posat entre 'ls que servan monuments de nostra grandesa.

Fòrem allí rebuts pel Sr. Ecónomo, qui ab molt bona voluntat nos posá de manifest tot lo notable que tanca la parroquia á sa direcció encomenada.

Del antich monastir benedictí se conservan avuy en peu la iglesia, lo campanar y un trosset del claustre.

IGLESIA.—Lo que primerament impresiona als ulls del espectador es la bonica portada románica que dona ingrés á la meteixa y que sembla datar del sigle XI ó XII. En lo tímpan hi ha un relleu bastant toscament esculpit que representa l' Etern Pare en actitud de benehir y dos àngels á dreta y esquerra del mateix, com adorantlo, orlant dita escultura una garlanda de fullatje. Forma la arquivolta un arch cintrat sostingut per dos pilans ab capitell, també de fullatje, y aguantan la llinda duas extranyas esculturas, representant, la de la dreta un home assentat y la de la esquerra un aucell que tal volta sia 'l pelicá, que tan notable paper representava en lo simbolisme dels monuments romànichs.

Lo rest de la fatxada no presenta res de notable y 's veu que ha sigut objecte de posteriors restauracions. En una lápida de rajola de Valencia posada damunt de la porta s'hi nota l' emblema de Montserrat y la fetxa 1606, época en que deuria esser restaurada y en que s'hi colocarian las bolas de pedra que la enlletjeixen.

L' interior presenta una sola nau ab volta apuntada, sostinguda per medi d' una faixa de pedra adossada al mur y á la volta. En lo presbiteri, qual paret del fons ostenta pin-

S. SEBASTIÀ DELS GORCHS.—PORTADA DE LA IGLESIA.
Dibuix de D. J. Garriga, d' una fotografia de D. A. Massó.

turas de pèssim gust, sostenen la volta duas columnas, de las que arrenca l' arch ogival y las nerviacions, que s' encreuhan en una clau en la que s' hi veu esculpida la figura eqüestre d' un cavaller. A má dreta de la nau son de veure uns archs sostinguts per senzills modillons.

Lo retaule major, pintat sobre taula, es del sigle xvi, formant tres compartiments que tenen tres requadros los dels costats, y dos ab una hornacina lo del mitj. En ella hi ha una escultura, la de S. Sebastiá y en los dos requadros de sobre s' hi veu, en l' un, lo Naixement y en lo superior lo Calvari. Als costats hi ha, per ordre de dalt á baix: en lo de la esquerra mirant á l' altar, dos sants que semblan Sant Cosme y S. Damiá, S. Cristófol y 'l martiri de S. Sebastiá; en lo de la dreta S. Antoni y un altre sant, S. Roch y Sant Urbá y en la part inferior corra una renglera de quadrets representant varis sants Martres. En lo guardapols s' hi llegeix: *A la present obra han ajudat los de Corbera, de Gelida, los de Certellò y los de Subirats, y fou pintat y renovat en l' any 1851.* Gens hábil deuria esser la má que feu dita restauració, puix los colors abigarrats que hi posá destruheixen molt l' afecte del dibuix de las figuras.

Al costat dret de la iglesia hi ha una altre retaule de la meteixa época que l' anterior, restaurat també, pero encare ab pitjor acert.

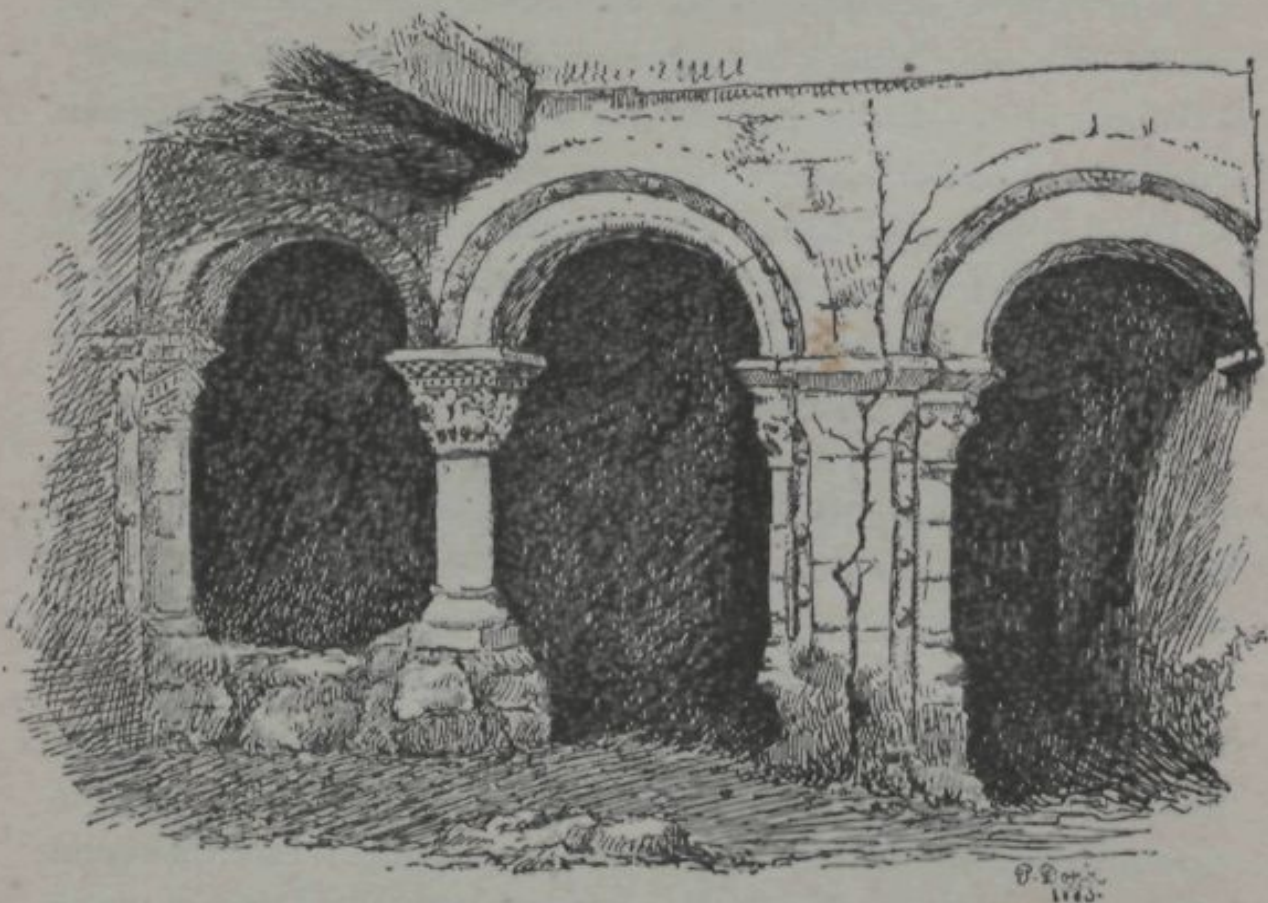
A la dreta del presbiteri s' obra la porta que dona ingrés á la sagristia, que forma la planta baixa de la torre campanar; enfront de la porta s' hi vehuen dins de dos ninxos gòtichs dos sepulcres de pedra sostinguts per sis columnas cada un. Son llisos, sens ornamentació ni escultura visible, y dihem visible, porque 's veu que han estat emblanquinats diferentas vegadas, formant la cals una capa tan groixuda,

que amaga per complert las inscripcions que se 'ns digué contenian. De doldre es que per amor á la blancor s' hajan cobert de cals tants y tants monuments venerables per sa antigüetat, trayentlos de aqueix modo lo segell que ha grabat en ells la má del sigles. Dita blancor, que sens dubte obehía á la idea de donar mes llum á la sagristía, nos deixá á nosaltres completament á las foscas respecte á la fetxa de dits sepulcres y á las personas que en ells jauhen.

CLAUSTRE.—En la part dreta de la iglesia se conservan encare restos del bónich claustrer románich, en altre temps lo lloch d' esbarjo de las monjas que moráren en l' antich monastir. *Qüestions de limits entre 'l rector y 'l propietari* de una casa vehina, causáren, segons se 'ns afirmá, la destrucció d' un hermós exemplar del art románich que avuy contempla l' excursionista completament destrossat, quedantne sols un bocinet per mostra, com pera fernos mes de doldre la desaparició del rest. La vergonya fá montar los colors al rostre quan se vehuen destruits, en épocas recients, *construccions bellissimas, tot ab la idea d' un sentit utilitari á voltas no gens justificat*; é inspira la trista reflexió de quinas deuen esser las etats mes civilisadas: las que entre 'l brugit de lluyta de la reconquista tingueren temps pera alsar los hermosos monuments románichs y ojivals, ó las que, en mitj de la pau y tan ponderada benhauransa dels nostres temps, s' entretenen en enderrocarlos.

Queda del antich claustre la meytat d' una de las galerías, formant tres archs cintrats sostinguts per un pilar al que van adossadas duas columnas, una columna sola y las parets de recient construcció en una de las quals está també adossada altra columna. Los capitells, de esquerra á dreta,

presentan: lo primer varias estrías, lo segon aucells (pelicans?), lo tercer uns hòmens quals caps se menjan lleons que trauhen las potas, que tenen agafadas aquells, per sobre de llurs espatllas; y 'l quart es de fullatje. Tot aixó està mitj cobert á la esquerra per una especie de galeria y 's

S. SEBASTIÀ DELS GORCHS.—CLAUSTRE.

* Dibuix de D. P. Doria y Bulbena.

veuen encare empotrats en la paret d' aqueix costat los archs que formarian la galeria de la esquerra, mes dels capitells ni de las columnas no 'n queda 'l més petit rastre. Las dimensions son: altura de la columna desde l' imposta 1'57 metres; capitell é imposta 0'54; fust 0'75; basa 0'41; circumferencia del fust 0'80.

Tots aqueixos restos del claustre están també bárbarament emblanquinats.

TORRE-CAMPANAR.—Al costat del ábside, á má dreta, s' alsa la torre-campanar, també románica, que té una regular elevació. Es quadrada, coberta per una teulada de doble vessant, que á judicar per la bola que té al cap de munt, deu esser moderna. Sa cara més interessant, que es la que mira á Llevant, presenta en sa part inferior una série de quatre archs sostinguts als costats per duas faixas ó plata-bandas y en mitj del quadro que forma s' obra una fines-treta. La part superior se troba dividida verticalment per tres faixas que sostenen quatre archs, y en los espays que deixan ditas bandes s' acusan dos finestrals tapats ab co-lumnas que, molt mutiladas, se troban en l' interior de la torre.

Aquest no presenta res de particular. Al mitj hi ha una cambra ab enteixinat de guix que aparenta del xvi y al pis superior hí ha duas campanas en los finestrals que mi-ran al costat de la porta de la iglesia. La de la esquerra, mirant á fora té la inscripció: *Isidorus Pallés me fecit Barcinone 1853* y la de la dreta diu: *Ramon Pomarols de Reus me fecit 1782*.

Desde eix pis superior del campanar se disfruta d' una agradable vista, descobrintse una bona part del plá del Pàna-dés y ovirantse espargits per éll los pobles de la rodalia.

Res més notable conté la iglesia de S. Sebastiá dels Gorchs, qual nom diu que prové dels molts gorchs que abans hi havia en lo lloch. Pertanyia dita iglesia á un mo-nastir benedictí de monjas dependent del de Montserrat, respecte al qual no trobárem cap document, puix no n' existeix cap en l' Arxiu parroquial del lloch.

Consigném aquí la distancia que separa á S. Sebastiá dels pobles del voltant, segons datos donats pels vehins:

De S. Sebastiá del Gorchs	á Avinyonet.		15 min.
»	» S. Pau d' Ordal.		30 »
»	» Ganyolas.		45 »
»	» Laverna.		25 »
»	» Plá.	1 »	30 »
»	» Sta. Fé.		45 »
»	» Puigdalba.	1 »	15 »
»	» Fontrubi.	3 »	30 »
»	» S. Cugat Sasgarrigas. . .		25 »
»	» La Granada.		45 »
»	» Vilafranca.	2 »	

Després de haber lo Sr. Massó tret tres fotografias de dit lloch, una de la portada de la iglesia, altre dels restos del claustre y altre del campanar, y 'l Sr. Doria un dibuix del claustre; esmorsárem en una casa del poble, ahont férem molt honor al pá moreno y esmentárem mes de un colp lo proverbial adagi de «pá mudat y vi usat.» A las dotze emprenguérem la via cap á Vilafranca per un camí vehinal, arrivant á S. Cugat Sasgarrigas á las 12 h. 40 m. resultant com sempre la distancia mes llarga del que diuhen los pagesos Atravessárem dita població sense pararnos en ella, y després d' un trós de dressera prenguérem la carretera, *no sens haver fet alguna parada puix lo sol cremava mes de lo que volíam.*

Arrivats á Vilafranca á las 2 h. 15 m. dinárem en la fonda anomenada *de la Mieta*, puix ja ningú 's recordava del esmorsar.

Acabat lo dinar, lo Sr. Calvet y 'l que suscriu anáren á donar un passeig per la població, visitant la iglesia principal de la meteixa y veyent per fora la de S. Pau, que altres colps han sigut visitadas. La població es bonica, d' aspec-

te rialler y sos carrers ben afilerats y nets. Un bon recort donchs per Vilafranca y un altre, permetént aqueixa expansió al que suscriu, mes entussiasta si cap, per las hermosas donzellas vilafranquinas que vegéren á son pas los excursionistas. Si 's consignan en las memorias las impressions dels paisatjes y dels rochs vells, permetau al firmant que deixi escrita la bona que li feren las ninas de Vilafranca.

Vingué la hora d' anar á la estació, que fou trovada massa prompte per algú que desitjava contemplar ab mes calma á Vilafranca, y á las 4 h. 30 m. lo tren ja 'ns arrossegava cap á Barcelona.

Lo camí de tornada res tingué de notable que mereixi consignarse, fora de que 'l Sr. Massó nostre inteligent company, tragué una fotografia de la montanya de Montserrat ab la pericia que li es propia, aprofitant lo poch rato que 's pará 'l tren en la estació de Gelida.

GUILLEM TELL Y LAFONT.